

Тетяна Побережна,

<https://orcid.org/0009-0006-7028-6253>,

аспірантка кафедри культурології та інформаційних комунікацій,

Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв (м. Київ, Україна)

вул. Лаврська, 9, Київ, 02000, Україна

e-mail: dis5121.tpoberezhna@dakkim.edu.ua

РОЗШИРЕННЯ ЗАВДАНЬ У ДІЯЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНИХ БІБЛІОТЕК ПОДІЛЛЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Мета статті – дослідження розширення завдань у діяльності публічних бібліотек Поділля в умовах воєнного стану в Україні. **Методологічну основу** статті становили методи аналізу і синтезу, системний і структурно-функціональний, порівняння і узагальнення. **Наукова новизна.** Репрезентовано розширення завдань та збагачення функцій діяльності публічних бібліотек Поділля в умовах російсько-української війни, що зумовлено зміною пріоритетів у бібліотечній практиці. Аргументовано, що бібліотечна справа в умовах воєнного стану в Україні адаптувалася до нових реалій через впровадження нових напрямів роботи, зорієнтованих на потреби громади і краян, що позитивно вплинуло на імідж бібліотек. **Висновки.** Інформаційна технологізація бібліотечно-інформаційної сфери сприяла швидкій адаптації до складних умов воєнного стану роботи бібліотечних закладів, позитивно вплинула на зміцнення ролі українського бібліотечного інституту в соціумі. У контексті загальних стратегій та перспектив розвитку українського суспільства і глобальних технологічних змін бібліотеки стали центрами дієвої участі у житті громадян, середовищем реалізації креативних проєктів, майданчиком соціальної активності, що засвідчує зміну парадигми бібліотекознавства: бібліотека від закладу культури, надання інформації і знань читачу в інформаційному суспільстві переходить на якісно новий рівень у цифрову епоху через впровадження у бібліотечну практику інноваційних форм і методів роботи. Не зважаючи на повномасштабну війну та її жахливі наслідки (руйнування будівель, втрата фондів, загибель бібліотечних працівників), український бібліотечний інститут оптимально зреагував на виклики сьогодення і засвідчив затребуваність бібліотек як загальнодоступних соціокультурних дозвіллевих закладів, місія яких трансформувалася з джерела знань і достовірної інформації в надійного співучасника у різноманітній підтримці громадян, багатоаспектній роботі на Перемогу.

Ключові слова: бібліотекознавство, бібліотечна справа, публічні бібліотеки Поділля, інформаційно-комунікаційні технології, інформаційний ресурс, інформаційний простір, цифровізація.

Де общее добро в упадку,
Забудь отца, забудь і матку,
Лети повинность ісправлять.

І. Котляревський

Актуальність теми дослідження. З початком повномасштабного вторгнення російських військ на територію України раптово змінився алгоритм функціонування публічних бібліотек Поділля¹, як зрештою і всіх українських бібліотек. Життя внесло свої корективи в пріоритетність напрямів діяльності бібліотечних закладів задля оптимального вирішення нагальних проблем громади загалом та окремих її мешканців, враховуючи переселенців, котрі знайшли тимчасовий прихисток. Незважаючи на постійні бомбардування, бібліотекарі, насамперед, активізували роботу в інтернет-мережі (сайти, блоги, сторінки у соціальних мережах), а в особливо небезпечних місцях бібліотечні заклади Поділля стали сховками для містян. Тобто в умовах воєнного стану в Україні у діяльності публічних бібліотек загалом констатуємо розширення завдань та збагачення функцій з переорієнтацією на роботу в нових реаліях.

Аналіз досліджень і публікацій. Питання функціонування бібліотечно-інформаційної галузі під час російсько-української війни висвітлюють такі науковці, як О. Бруй, В. Добровольська, В. Загуменна, О. Клименко, В. Корбутяк, Л. Кузнецова, О. Кузьменко, Н. Кунанець, М. Маранчак, Л. Прокопенко, Л. Пугач, А. Ржеуський, Г. Салата, О. Сербін, О. Сокур, Л. Чередник та інші. Як наголошують вчені, кардинальним чином змінилося відношення користувачів до бібліотеки, яка стала надійним партнером у соціально-культурному житті, незважаючи на матеріальні втрати, регулярні відключення електроенергії та загрози постійних ракетних обстрілів.

Враховуючи складність проблем, які принесла війна, бібліотечні працівники репрезентують набутий досвід, оприлюднюючи на сторінках галузевих журналів «Бібліотечна планета» і «Бібліотечний форум України: історія, теорія і практика». Є. Забіянов і Д. Антонюк акцентували увагу на необхідності впровадження нових методів роботи з метою морально-психологічної підтримки читачів і представили досвід Одеської обласної універсальної наукової бібліотеки (далі – ОУНБ) імені М. С. Грушевського

¹ Поділля – історико-географічна область України, котра включає Тернопільську (південь), Хмельницьку (без північної смуги), Вінницьку, північні райони Одеської областей та невеликі прилеглі території Житомирської, Черкаської, Миколаївської, Кіровоградської та Київської областей.

щодо такої сучасної форми роботи, як відеогеймінг і бібліотечний театр [8]. Різні форми бібліотерапевтичної діяльності бібліотек України в умовах воєнного стану з прикладами таких провідних публічних бібліотек, як Рівненська ОУНБ, Хмельницька ОУНБ, Чернівецька ОУНБ імені М. Івасюка, Міська центральна дитяча бібліотека Тернополя, Тернопільська обласна бібліотека для дітей представила Н. Аксьонова [1].

М. Чигринець, окреслюючи масштаби руйнувань, які зазнала Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка під час масованих обстрілів Харкова, що продовжує держава-терорист Російська Федерація, наголошує на гуманістичному призначенні книгозбірень – популяризація книги і культури читання [19]. Досвід адаптації колективу Наукової бібліотеки Вінницького національного медичного університету імені М. І. Пирогово до умов воєнного стану, стратегічні напрями діяльності бібліотекарів задля найскорішої перемоги України, висвітлено у публікації Я. Бондарчук [5]. Ю. Горбатенко представив досвід Централізованої міської бібліотечної системи для дітей Одеси у перші чотири місяці повномасштабного вторгнення з реформатування всієї бібліотечної роботи за нових умов воєнного лихоліття [7].

Т. Сватула, завідувачка науково-методичного відділу цієї бібліотеки, на основі сторінок бібліотек та бібліотекарів Херсонщини у соціальних мережах, особистого листування висвітлила стан бібліотечної мережі цього регіону в період окупації та постійних обстрілів з усіх видів озброєння після звільнення правобережної частини Херсонщини [16]. 12 листопада 2023 р. стало відомо, що від влучання авіабомби зазнала суттєвих руйнувань Херсонська обласна універсальна наукова бібліотека імені Олесея Гончара. Втрати Публічної бібліотеки Снігурівської міської ради Миколаївської області та її 15 філій під час окупації та заходи з відновлення бібліотечної мережі цієї громади представлені А. Косій [9].

Особливості роботи Обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Д. І. Чижевського (м. Кропивницький) висвітлили: Н. Андрійченко, О. Завіна, В. Животовська, Н. Клашнікова та інші. Втрати і досягнення інших бібліотек Поділля розкрили О. Бойко, Т. Верещак, Ю. Горбатенко, Т. Жайворонок, І. Іванова, О. Кісельова, А. Косій, Т. Кушук, А. Мороз, Г. Слотюк, Л. Харчук. Охарактеризовані у публікаціях Ю. Новальської [14], С. Сердюк і С. Герасимової [17] основні напрями роботи бібліотек в умовах воєнного стану в Україні дозволяють стверджувати, що публічні бібліотеки Поділля функціонують у руслі загальноукраїнських тенденцій.

Мета статті – дослідження розширення завдань діяльності публічних бібліотек Поділля в умовах воєнного стану в Україні.

Виклад основного матеріалу. В умовах воєнного стану в Україні клієнтоорієнтована та багаторакурсна діяльність публічних бібліотек Поділля утвердила їхню конкурентоздатність серед інформаційних установ держави. Із традиційних культурно-освітніх закладів вони трансформуються у справжні центри життєдіяльності громади, максимально повно розкриваючи духовно-інтелектуальний потенціал місця, адаптивно відповідаючи на виклики часу. «Представники української бібліотечної практики в умовах повномасштабної російсько-української війни переорієнтували свою діяльність, з одного боку, до специфіки воєнного стану, враховуючи запити громадян, а з іншого, зосереджені на стратегіях і перспективах повоєнної відбудови» [11, с. 90].

Незважаючи на повномасштабну війну, український бібліотечний інститут оптимально зреагував на виклики сьогодення і засвідчив потребу бібліотек як соціокультурних дозвіллевих загальнодоступних безоплатних закладів, місця яких сьогодні полягає у різноманітній підтримці співгромадян, багатоаспектній роботі на Перемогу. Необхідно наголосити, що одразу після деокупації північної частини нашої країни бібліотеки відчинили свої двері для читачів, значно активізували інформаційну боротьбу в електронному середовищі, відновили довоєнні проекти, які було переорієнтовано на потреби внутрішньо переміщених осіб (далі – ВПО). «Бібліотека стає відкритим простором для знань, які формують цінності українського суспільства, продуктивним осередком зміцнення національної ідентичності, дієвим середовищем врахування загальнолюдських пріоритетів в умовах повномасштабної агресії» [11, с. 92].

В умовах воєнного стану в Україні у діяльності публічних бібліотек Поділля констатуємо розширення завдань:

- збір і оприлюднення інформації про злочини російської армії;
- протидія російським фейкам та наповнення інформаційного простору достовірною інформацією про ситуацію на фронті, втрати в громадах;
- публікація інформації про нові акції та події у життєдіяльності громади;
- збір літератури (на фронт, у шпиталі, для ВПО, біженцям за кордон, постраждалим бібліотекам);
- надання безкоштовних освітніх послуг тощо.

Тобто, ця робота зорієнтована на такі основні цільові групи: Збройні Сили України (далі – ЗСУ), поранені у шпиталях, ВПО, біженці, сім'ї поранених/полеглих захисників, колеги-бібліотекарі. «Починаючи з лютого 2022 року бібліотеки України переорієнтували свою діяльність відповідно до потреб громад та внутрішньо переміщених українців, ставши гуманітарними штабами, волонтерськими та консультативними центрами, іноді навіть шелтерами» [20].

«ЛІТтера» – об'єднання бібліотек м. Житомира, гаслом якого обрано вислів «Надавати можливості, розкриваючи потенціал!» [12]. Успішними проектами «ЛІТтери», які продовжують реалізовуватися під час війни є: Університет людей поважного віку 55+ (безкоштовні курси цифрової грамотності), танцювальний клуб «Ретро», «Інтелектуальна мережа» – шахові клуби у бібліотеках міста».

Усі 14 бібліотек об'єднання «ЛІТтера» завдяки впровадженню інформаційно-комунікаційних технологій стали хабами цифрової освіти, мають доступ до Інтернету, реалізують проєкт Міністерства цифрової трансформації України «Бібліотека в Дії – Дія в Бібліотеці»: мають інформаційні куточки щодо електронного сервісу державних послуг Дія, навчають усіх охочих, пропагують цей ресурс на сторінках у соціальних мережах.

У Центральній міській бібліотеці імені Василя Земляка (м. Житомир) створено потужний волонтерських хаб зі збору допомоги та формуванню наборів захисникам, пораненим у шпиталі та постраждалим від війни, організують поїздки до сортувального центру та підрозділів ЗСУ, на фронт плетуть до 30 маскувальних сіток кожного місяця.

На базі об'єднання бібліотек «ЛІТтера» у 2022 р. відкрився хаб «ВПО – Відкритий Простір Одномумців», у рамках якого ініціативна група «Позитивні переселенці» спільно з бібліотекарями шукають та втілюють цікаві ідеї культурних проєктів різних форм інтеграції ВПО у громади. Одним із таких проєктів стала ЕкоГолока, під час якої 32 переселенці з Херсонщини працювали на землі із зеленими насадженнями. Організовані заходи у рамках цього проєкту включають суботні зустрічі для внутрішньо переміщених осіб з метою психологічного розвантаження; фаховий юрист надає безоплатні консультації; програма «Єднання заради дії» спрямована на згуртування та соціалізацію нових членів громади; для ВПО 30+ проводяться тренінги з кар'єробудування; для ВПО та людей поважного віку відкрито курси англійської мови.

Популяризація книги, бібліотеки і читання для дітей регулярно відбувається через такі акції:

- написання листівок захисникам;
- проведення майстер-класів із торцювання та одночасного читання книжки О. Радущинської «Метелики у крижаних панцирах»;
- організація подорожей до музейного простору Василя Земляка;
- написання радіодиктанту національної єдності у День української писемності та мови;
- у рамках святкування Дня української писемності та мови на сторінці об'єднання «ЛІТтера» у Фейсбук [13] розміщено ролики, в яких діти декламують улюблені вірші;
- презентація книг у рамках проєкту «Відсіч. Літературний марафон»;
- організація творчих зустрічей з житомирськими письменниками і поетами під час марафону «ЛІТтера єднає»;
- у рамках різних акцій до Дня незалежності України реалізували 24 добрі справи українця – (розписують шоперів, малювання, декламування віршів, плетіння патріотичних браслетів тощо).

Краєзнавча діяльність об'єднання бібліотек «ЛІТтера» пов'язана з організацією для родин ВПО подорожей «Дивовижна Житомирщина», вікторин, літературних квестів [12; 13].

Серед заходів та успішних проєктів Малинської центральної публічної бібліотеки імені В. Скуратівського (далі – Малинська ЦПБ ім. В. Скуратівського) варто назвати:

- челендж «Жовто_блакитне_серце_ніколи_не_здасться»;
- виставка-експозиція «Українська незалежність: час випробувань» (До Дня незалежності України);
- благодійний ярмарок «Символіку купи – ЗСУ допоможи» (за участю бібліотекарів символіку виготовляли діти);
- екскурсія по «Василевій світлиці»;
- літературно-історичний марафон «Конституція – оберіг нашої державності»;
- виставка-інсталяція «Конституція – паспорт держави» (До Дня Конституції);
- розмовний клуб «Говоримо українською»;
- організація «Тижня молодіжної книги»;
- пізнавальний книгозабіг «Молодіжна книга-ювіляр 2023»;
- діалог-шоу «Книга твого формату»;

- щомісячна традиційна періодична виставка «Літературний календар»;
- щорічний конкурс народознавчої роботи «Малинщина моя – Берегиня моя»;
- велоквест «#Моя держава #Моя Конституція #Моя громада» та багато інших [2; 4].

На блозі Малинської ЦПБ ім. В. Скуратівського БібліоМалин започатковано унікальний проєкт «Щоденник війни очима бібліотекарів» – це розповіді бібліотекарів Малинської громади про початок війни, щоденну роботу на Перемогу, допомогу односельцям у часи важких випробувань [2].

На головній сторінці сайту Вінницької ОУНБ ім. Валентина Отамановського для дітей та підлітків розміщено нові надходження (видання з історії України, теперішню війну, Майдан 2012–2014 рр. тощо) [8]. Освітні послуги бібліотеки включають тренінги з основ роботи на ПК, вивчення іноземних мов, клуби та гуртки за інтересами, соціокультурні заходи тощо. Серед найвідоміших варто назвати:

- інтерактивна вікторина «Що ми знаємо про Європейський Союз?»;
- виставки «Читайко-відгадайко» (для дітей), «Прийти в цей світ – зорею спалахнути» (до 80-річчя В. Кобця), «Українська мова – спадщина тисячоліття» (до Дня української писемності та мови);
- тематична година «Книгознавчі студії»;
- майстер-класи з фомфлористики – брошки «Дівочий виноград», «Будячок» та багато інших;
- мистецька година «Живопис може творити чудеса»;
- виставка картин Н. Павлусенко «Герої козацької України»;
- інформаційна година «Як подбати про своє емоційне здоров'я»;
- зустріч групи самопомоги від громадського об'єднання «ВКУП» за підтримки Ресурсного центру «ГУРТ» тощо.

Розділ «Клуби, гуртки – приєднуйтесь!» на сайті Вінницької ОУНБ ім. Валентина Отамановського пропонує 12 освітньо-дозвіллевих платформ, за назвами яких можна визначити їхнє призначення: «Українське слово», «Молодий економіст», «Зустріч», екологічний клуб «День Х», гендерний клуб «Я+Ти=Ми», громадська юридична приймальня, молодіжний юридичний лекторій «Феміда», науково-краєзнавчий клуб «Дослідник краю», консультаційний пункт «Молодому науковцю», економічні ігри / тренінги, «Садівник», студія творчості «Усе підвладно руці майстра» [10].

Фейсбук сторінка «Бібліотеки Вінниччини і реформи» вміщує дописи та медіафайли про різні атракції: плетіння сіток та килимків, пошиття одягу, прапорів, білизни, постілі для ЗСУ, збір на авто для ЗСУ, збір літератури для Центру психічного здоров'я та реабілітації «Лісова поляна» МОЗ України, проєкт «ВідНова:UA», конкурс «КНИЖКОВІРШ», проєкт «Валізка з книжками», обласний конкурс буктрейлерів (на розгляд журі конкурсу подано 77 робіт), презентації книг та зустрічі з місцевими авторами [3].

Андрій Гижков в оголошенні термінового збору коштів на книги для Сил Спеціальних Операцій наголошує: «Ми всі звикли допомагати – продуктами, одягом, машинами, ліками, дронами, тепловізорами «...» А тепер запит на книги!!!! Лиш погляньте цей список. Це книги про тактику і стратегію військових операцій. Що надзвичайно тішить і вражає, що наші захисники з Сил Спеціальних Операцій вдосконалюються і навчаються!» [3].

Тобто, в умовах війни змінюється власне парадигма (*грец. παραδείγμα* – взірць – у загальному значенні – теоретико-методологічна модель) українського бібліотекознавства. Тому на часі – фундаментальне переосмислення та визначення актуальних базових засад і обґрунтування практикоорієнтованої концепції функціонування бібліотечної справи України в умовах сучасних суспільних викликів і трансформаційних зрушень. Це повинно реалізуватися у прикладних наукових дослідженнях, результати яких будуть впроваджені в адаптовану бібліотечну практику через ефективні форм та методи роботи, враховуючи значний досвід закордонних бібліотек в умовах війни.

Висновки. Інформаційна технологізація бібліотечно-інформаційної сфери сприяла швидкій адаптації до складних умов воєнного часу роботи бібліотечних закладів, позитивно вплинула на зміцнення ролі українського бібліотечного інституту в соціумі. У контексті загальних стратегій та перспектив розвитку українського суспільства і глобальних технологічних змін бібліотеки стали центрами дієвої участі у житті громадян, середовищем реалізації креативних проєктів, майданчиком соціальної активності, що засвідчує зміну парадигми бібліотекознавства: бібліотека від закладу культури, надання інформації і знань читачу в інформаційному суспільстві переходить на якісно новий рівень у цифрову епоху через впровадження у бібліотечну практику інноваційних форм і методів роботи. Не зважаючи на повномасштабну війну та її жахливі наслідки (руйнування будівель, втрата фондів, загибель бібліотечних працівників), український

бібліотечний інститут оптимально зреагував на виклики сьогодення і засвідчив затребуваність бібліотек як загальнодоступних соціокультурних дозвіллевих закладів, місця яких трансформувалася з джерела знань і достовірної інформації в надійного співучасника у різноманітній підтримці громадян, багатоаспектній роботі на Перемогу.

Список бібліографічних посилань

1. Аксьонова Н. Бібліотерапія як напрям діяльності бібліотек в умовах російсько-української війни. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. Київ, 2022. Вип. 64. С. 107–119.
2. БібліоМалин : блог. *Центральна публічна бібліотека імені Василя Скуратівського*. URL: <https://bibliomalin.blogspot.com/>.
3. Бібліотеки Вінниччини і реформи. *Facebook*. <https://www.facebook.com/groups/1022893281100102/>.
4. Бібліотечна платформа Малинщини. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/profile.php?id=100066594044831>.
5. Бондарчук Я. Діяльність Наукової бібліотеки Вінницького національного медичного університету імені М. І. Пирогово на шляху до перемоги. *Бібліотечний форум: історія, теорія і практика*. 2022. № 4. С. 2–3.
6. Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека імені Валентина Отамановського : вебсайт. URL: <https://library.vn.ua/>.
7. Горбатенко Ю. Військовий час дитячих бібліотек Одеси. *Бібліотечний форум: історія, теорія і практика*. 2022. № 4. С. 4–5.
8. Забіянов Є., Антонюк Д. Бібліотечний театр та відеогеймінг. *Бібліотечний форум: історія, теорія і практика*. 2022. № 3. С. 2–4.
9. Косій А. Бібліотеки Снігурівщини: втрати і нові горизонти. *Бібліотечна планета*. 2023. № 2. С. 9–11.
10. Клуби, гуртки – приєднуйтесь! *Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека імені Валентина Отамановського* : вебсайт. URL: <https://library.vn.ua/pro-biblioteku/klubi-gurtki>.
11. Кравець Л. Функції бібліотек України в умовах сучасних викликів війни. *Інформація та соціум: збірник матеріалів VIII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Вінниця, 02 червня 2023 р.)*. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса. 2023. С. 90–93.
12. «ЛІТтера» : вебсайт. URL: <https://littera.zt.ua/blog/istoriya-uspihu-littery>.
13. «ЛІТтера». *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/groups/644372162886004/>.
14. Новальська Ю. В. Публічні бібліотеки України в умовах воєнного стану. *Бібліотека. Наука. Комунікація. Інноваційні трансформації ресурсів і послуг* : матеріали Міжнар. наук. конф. (4–6 жовт. 2022 р.) / НАН України, Нац. б-ка України імені В. І. Вернадського, Асоц. б-к України, відп. ред. О. М. Василенко. Київ, 2022. С. 77–79.

Т. Побережна.

15. Поділля. *Вікіпедія. Вільна енциклопедія*. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%BE%D0%B4%D1%96%D0%BB%D0%BB%D1%8F> (дата звернення: 20.08.2023).
16. Сватула Т. Бібліотеки Херсонщини під час окупації: нотатки під обстрілами. *Бібліотечна планета*. 2023. № 2. С. 6–9.
17. Сердюк С., Герасимов С. Бібліотеки України під час війни: адаптація до нових реалій та визначення пріоритетів. *Бібліотечний форум: історія, теорія і практика*. 2022. № 3. С. 9–14.
18. Центральна публічна бібліотека імені Василя Скуратівського : YouTube-канал. URL: <https://www.youtube.com/channel/UCO82PKz2FQMgJcJj7YSCJFA/featured> (дата звернення: 11.08.2023).
19. Чегринець М. У тяжкі часи бібліотека згуртувала нас (Роздуми про мир та війну). *Бібліотечний форум: історія, теорія і практика*. 2022. № 3. С. 15–18.
20. Шум Л., Алексєнко К. Бібліотеки під час війни: внесок в загальну справу перемоги. *Рубрика Медіарішень*. URL: <https://rubryka.com/blog/biblioteky-pid-chas-vijny/>.

References

1. Aksjonova, N. (2022). Biblioterapiia yak napriam diialnosti bibliotek v umovakh rosiisko-ukrainskoi viiny [Bibliotherapy as a field of activity of libraries in the conditions of the Russian-Ukrainian war]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteki Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho*, 64, 107-119. [In Ukrainian].
2. BiblioMalyn : bloh [BiblioMalyn: blog]. *Vasyl Skurativskiy Central Public Library*. Retrieved from <https://bibliomalin.blogspot.com/> [In Ukrainian].
3. *Biblioteky Vinnychyny i reformy* [Libraries of Vinnytsia and reforms]. *Facebook*. Retrieved from <https://www.facebook.com/groups/1022893281100102/> [In Ukrainian].
4. *Bibliotekna platforma Malynshchyny* [Library platform of Malynshchyna]. *Facebook*. Retrieved from <https://www.facebook.com/profile.php?id=1000654044831>. [In Ukrainian].
5. Bondarchuk, Ya. (2022). Diialnist Naukovoї biblioteki Vinnytskoho natsionalnogo medychnogo universytetu imeni M. I. Pyrohovo na shliakhu do peremohy [Activities of the Scientific Library of the M. I. Pyrohovo Vinnytsia National Medical University on the way to victory]. *Biblioteknyi forum: istoriia, teoriia i praktyka*, 4, 2-4. [In Ukrainian].
6. *Vinnytska oblasna universalna naukova biblioteka imeni Valentyna Otamanovskoho*: websait [Valentin Otamanovskiy Vinnytsia Regional Universal Scientific Library: websayte]. Retrieved from <https://library.vn.ua/>. [In Ukrainian].
7. Horbatenko, Yu. (2022). Viiskovy chas dytiachykh bibliotek Odesy [Children's libraries of Odesa during the war]. *Biblioteknyi forum: istoriia, teoriia i praktyka*, 4, 4-5. [In Ukrainian].
8. Zabiianov, Ye., & Antonyuk, D. (2022). Biblioteknyi teatr ta videoheiminh [Library theater and video gaming]. *Biblioteknyi forum: istoriia, teoriia i praktyka*, 3, 2-4. [In Ukrainian].

9. Kosii, A. (2023). Biblioteki Snihurivshchyny: vtraty i novi horyzonty [Libraries of the Snigur region: losses and new horizons]. *Bibliotekna planeta*, 2, 9-11. [In Ukrainian].

10. Kluby, hurtky - pryednuytes! [Clubs, groups - join!]. *Valentin Otamanovskiy Vinnytsia Regional Universal Scientific Library: website*. Retrieved from <https://library.vn.ua/pro-biblioteku/klubi-gurtki>. [In Ukrainian].

11. Kravets, L. (2023, June 2). Funktsii bibliotek Ukrainy v umovakh suchasnykh vyklykiv viiny [Functions of Ukrainian libraries in the conditions of modern challenges of war]. In *Information and society. Proceedings of the VIII International Scientific and Practical Conference*. (pp. 90-93), DonNU imeni Vasylia Stusa. Vinnytsia, Ukraine. [In Ukrainian].

12. "LITtera" ["LITTERA"]: website. Retrieved from <https://littera.zt.ua/blog/istoriya-uspihu-littery>. [In Ukrainian].

13. "LITteram" ["LITTERA"]. *Facebook*. Retrieved from <https://www.facebook.com/groups/644372162886004/> [In Ukrainian].

14. Novalska, Yu. V. (2022, October 4-6). Publichni biblioteki Ukrainy v umovakh voiennoho stanu [Public libraries of Ukraine under martial law]. In *Library. Science. Communication. Innovative transformations of resources and services. Proceedings of the International Scientific Conference*. (pp. 77-79). [In Ukrainian].

15. Podillia [Podillia]. In *Wikipedia. Free encyclopedia*. Retrieved from <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%BE%D0%96%D0%BB%D0%BB%D1%8F>. [In Ukrainian].

16. Svatula, T. (2023). Biblioteki Khersonshchyny pid chas okupatsii: notatky pid obstrilamy [Libraries of the Kherson region during the occupation: notes under shelling]. *Bibliotekna planeta*, 2, 6-9. [In Ukrainian].

17. Serdyuk, S., & Herasymov, S. Biblioteki Ukrainy pid chas viiny: adaptatsiya do novykh realii ta vyznachennia priorytetiv [Libraries of Ukraine during the war: adaptation to new realities and determination of priorities]. *Biblioteknyi forum: istoriia, teoriia i praktyka*, 3, 9-14. [In Ukrainian].

18. *Tsentralna publichna biblioteka imeni Vasylia Skurativskoho* [Vasyl Skurativskiy Central Public Library]. YouTube channel. Retrieved from <https://www.youtube.com/channel/UCO82PKz2FQMgJcJ7YSCJFA/featured>. [In Ukrainian].

19. Chehrynets, M. (2022). U tiazhki chasy biblioteka zghurtuvala nas (Rozdumy pro myr ta viinu) [In difficult times, the library united us (Reflections on Peace and War)]. *Biblioteknyi forum: istoriia, teoriia i praktyka*, 3, 15-18. [In Ukrainian].

20. Shum, L., & Alekseienko, K. Biblioteki pid chas viiny: vnesok v zahalnu spravu peremohy [Libraries during the war: contribution to the common cause of victory]. *Rubryka Mediarishen*. Retrieved from <https://rubryka.com/blog/biblioteky-pid-chas-viiny/>. [In Ukrainian].

Tatiana Poberezhna,

<https://orcid.org/0009-0006-7028-6253>,

Postgraduate Student,

Department of Cultural Studies and Information Communications,

National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts (Kyiv, Ukraine)

St. Lavrska, 9, Kyiv, 02000, Ukraine

e-mail: dis5121.tpoberezhna@dakkim.edu.ua

EXPANSION OF TASKS IN THE ACTIVITIES OF PODILLIA PUBLIC LIBRARIES IN THE CONDITIONS OF MARTIAL LAW IN UKRAINE

The purpose of the article is to study the expansion of the tasks of public libraries of Podillia in the conditions of martial law in Ukraine. The **methodological basis** of the article was the methods of analysis and synthesis, systemic and structural-functional, comparison and generalization. **Scientific novelty**. The expansion of the tasks and enrichment of the functions of public libraries in Podillia in the conditions of the Russian-Ukrainian war, which is caused by a change in priorities in library practice, is represented. It is argued that the library affair of Ukraine in the conditions of martial law in Ukraine adapted to new realities through the introduction of new directions of work oriented to the needs of the community and local residents, which positively affected the image of libraries. **Conclusions**. The information technologization of the library and information sphere contributed to the rapid adaptation to the difficult conditions of the wartime work of library institutions, positively influenced the strengthening of the role of the Ukrainian library institute in society. In the context of general strategies and prospects for the development of Ukrainian society and global technological changes, libraries have become centers of effective participation in the lives of citizens, an environment for the implementation of creative projects, a platform for social activity, which testifies to a change in the paradigm of librarianship: the library from a cultural institution, providing information and knowledge to the reader in the information society moves to a qualitatively new level in the digital era through the introduction of innovative forms and methods of work into library practice. Despite the full-scale war and its terrible consequences (destruction of buildings, loss of funds, death of library workers), the Ukrainian library institute responded optimally to the challenges of today and testified to the demand of libraries as publicly accessible socio-cultural leisure facilities, whose mission was transformed from a source of knowledge and reliable information a reliable accomplice in various support of citizens, multifaceted work for Victory.

Keywords: library science, library affair, Podillia public libraries, information and communication technologies, information resource, information space; digitization.

Стаття надійшла до редакції 28.10.2023 р.